

Стенографски дневник

на
70. заседание

Сряда, 14 май 1947 г.

(Открито в 15 ч. 50 м.)

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев. Секретари: Тодор Тихолов и Илия Радков

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуски	1377	Атанас Минков	1378
Законопроект за бюджета на фондовете за 1947 бюджет- на година	1377	Минчо Панов	1379
Дневен ред:		Тодор Тихолов	1381
Законопроекти:		Христо Каркџов	1382
1. За уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори (Приемане на първо четене)	1377	Димитър Петров	1383
		Георги Михайлов Георгиев	1385
		2. За държавно аптечно предприятие (Приемане на второ четене)	1386
		Дневен ред за следващото заседание	1387

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Има нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Д-р Александър Бонкин, Александър Бояджиев, Анастасия Вълкова, Ангел Бъчваров, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, Асен Бозаджиев, Асен Стамболийски, Ахмед Хюсеинов, Билял Дурмазов, Благой Николов, д-р Борис Ненов, Борис Бумбаров, Борис Николов, Борис Тасков, Васил Василев Диков, Васил Павурджиев, Васил Иванов, Васил Петков, Венера Клинчарова, Веселин Дашин, Влада Василева, Витко Иванов, Владимир Поптомов, Вря Нчева, Георги Божилов, Георги Григоров, Горан Костадинов, Горан Ангелов, Горан Атанасов, Деню Попов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Михайлов, Димо Костадинов, Диню Тодоров, Дойчо Чолаков, Дочо Шипков, Елисавета п. Антонова, Енчо Стайков, Жейка Хардалова, Запрян Ташев, Иван Текемски, Иван Василев, Иван Копришков, Иван Димитров, Иван Евтимов, Илси Попов, Иван Костадинов, Иван Чонос, Иван Николов, Иван Зурлов, Илия Добрев, Илия Игнатов, Илия Бояджиев, Исмаил Сарходжов, Йордан Костов, Йордан Чобанов, Кирил Попов, Коста Крачанов, Костадин Ганев, Крум Славов, Крум Кюлявков, Кръстю Стойчев, Любен Боянов, Любен Гумеров, Любомир Казаков, Макра Гюлева, Манасил Вълков, Марин Маринов, Мата Тюркеджиева, Милан Димов, д-р Непчо Николаев, Никола Минчев, Никола Пейтчиев, Никола Станев, Никола Палагачев, Никола Попов, Ниню Петков, Нинко Вияшки, Пело Пеловски, Петър Бомбов, Петър Йовчиев, Петър Ковачев, Петър Сърбински, Ради Радев, Сава Дълбоков, Светла Даскалова, Спаска Воденичарска, Станка Димитрова, Станка Христова, Стефан Димитров, Стефан Бакърджиев, Стойно Гяуров, Стою Неделчев, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Тано Цолов, Хафуз Генджев, Христо Пунев, Цанко Григоров, Юсни Еминов, Янчо Деведжиев, Янко Димитров и Янко Комитов)

Съобщавам на народното представителство, че председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Асен Бозаджиев — 1 ден, Ганю Златинов — 1 ден, Георги Григоров — 10 дни, Диню Тодоров — 1 ден, Иван Текемски — 3 дни, Илия Ставрев — 4 дни, Костадин Ганев — 3 дни, Младен Билков — 1 ден, — Никола Павлов — 2 дена, Павел Цолов — 2 дена, Стойно Гяуров — 3 дни, Стоян Нешов — 1 ден, Стоян Попов — 2 дена, Стоян Кърлов — 1 ден, Анастас Циганчев — 1 ден, Борис Чанджиев — 3 дни, Никола Алексиев — 2 дена, Ниню Петков — 2 дена, х. Атанас Попов — 1 ден и Дичо Тодоров — 1 ден.

Постъпило е заявление от народния представител Груди Атанасов, с което моли да му се разреши 30 дни отпуск по болест. Моля народните представители, които са съгласни да се разреши на Груди Атанасов 30 дни отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е заявление от Стою Иванов Неделчев, с което иска да му се разреши 4 дни отпуск. Моля ония народни представители, които са съгласни да се разреши исканият отпуск на Стою Иванов Неделчев, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е заявление от Мустафа Билялов, с което иска да му се разреши 3 дни отпуск по болест. Моля народните представители, които са съгласни да се разреши исканият отпуск на Мустафа Билялов, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпил е от Министерството на финансите законопроект за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година. Законопроектът ще бъде разложен на г-да народните представители и вписан в дневния ред на Великото народно събрание.

Пристъпваме към първата точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори.

Моля секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори

Г-да народни представители! Предложеният законопроект има за цел да оформи правата на лица, които са купили недвижими имоти с частни писмени договори — продажби или обещания за продажби.

Чл. 1 се отнася за договорите, които са сключени след 6 декември 1941 г. до края на 1946 г. Купувачите по такива договори ще могат да станат собственици на купените от тях имоти, ако владееят същите имоти и ако впишат договорите си съгласно закона за привилегиите и ипотеките.

Относно реда на самото вписване и действието на последното ще важат разпоредбите на членове 25—30 и 32 от закона против суккулата с недвижимите имоти, по който ред през 1943 г. се извършва вписванията на частните писмени договори, сключени до 6 декември 1941 г. и се оформя правата на купувачите. Във връзка с новите вписвания по законопроекта обаче се полагат известни отклонения от тия разпоредби; тия отклонения се съдържат в чл. 3 и следващите от законопроекта.

С чл. 2 се дава възможност на купувачите по договори, сключени до 6 декември 1941 г., които са пропуснали навремето да впишат своите договори, да сторят това в шестмесечен срок и по този начин да оформят правата си.

При вписванията по закона проектът предвижда да се събират мита, бери и разпоски върху сегашната пазарна стойност на имотите, а не по цената, посочена в договорите.

Когато ще се извърши вписването, нотариусите няма да изискват бирнически удостоверения по чл. 92 от закона за събиране преките данъци, но за да се запазят интересите на фиска, законопроектът предвижда, щото и купувачът на имота да отговаря солидарно с продавача за дължимите на държавата данъци и други вземания от публичноправен характер, породени до края на 1946 г.

За да не останат без земя дребните земеделци-стопани, които са пресли непокрит имот, което обикновено се дължи на материални затруднения, законопроектът предвижда, продавачът, който при влизането в сила на закона има земя по-малко от средния тип частно трудово земеделско стопанство, да може в едногодишен срок от вписването на договора да иска връщането на толкова земя от продадената, колкото е необходимо, за да се допълни земята му до казанния размер (чл. 8).

Оформяването на частните писмени договори, което се предвижда от предложения законопроект, обаче няма да засегне ония договори, по които продавачи са преселници от Беломорието, които са се завърнали в старите си местожителства в страната до влизането на тоя закон в сила (чл. 9).

Законопроектът изключва също така и ония договори, с оформяването на които би се осуетило провеждането на аграрната реформа. При определяне размера на земята, която следва да се отчужди на продавача съгласно закона за т. п. с оглед на общото количество притежавана от него земя, прехвърлящата, извършени

вписаните договори по този закон, няма да се вземат пред вид. Обаче, когато ще следва да се определи конкретно коя земя да се отчужди, отчуждаването ще се насочи към имотите, които продавачът притежава извън прехвърления, и само ако тя имоти се окажат недостатъчни, за да се проведе напълно отчуждаването, ще се посегне върху прехвърлените имоти. Когато продавачът е земеделец-стопанин, нему ще се остави земя до средния тип частно трудово земеделско стопанство, а земята, която не достига за провеждането на отчуждението, ще се вземе от продадените имоти (чл. 10).

Като ви излагам горното, моля, г-да народни представители, да прегледате предложения законопроект и, ако го одобрите, да го приемете и гласувате.

София, март 1947 г.

Министър на правосъдието: Р. Кайденев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори

Чл. 1. Частните писмени договори за продажба или обещание за продажба на недвижими имоти, сключени след 6 декември 1941 г. до края на 1946 г., прехвърлят правото на собственост от момента на вписването им по реда на чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, ако при влизането на този закон в сила купувачът се намира във владение на имота въз основа на договора и ако в шестмесечен срок от тази дата поиска вписването.

В случая се прилагат съответно разпоредбите на членове 25 до 30 и 32 от закона против спекулата с недвижими имоти, доколкото в този закон не се съдържат особени правила.

При вписването на тези договори купувачът трябва да потвърди съгласно чл. 26, алинея първа, от казания закон, че се е намирал във владение на имота при влизане на настоящия закон в сила.

Забележка. Счита се, че купувачът се е намирал във владение на имота и тогава, когато му е отнето от продавача по съдебен ред.

Чл. 2. Срокът, за да се поиска вписването на договорите по чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти, се продължава до шест месеца от влизане на този закон в сила.

Чл. 3. Ако договорите по предходните членове са загубени или унищожени, могат да бъдат вписани по същия ред влезлите в закона сила съдебни решения, с които е констатирано тяхното съществуване; също могат да бъдат вписани и съдебни решения, с които се признава, че една съдебна спогодба, станала до края на 1946 г., прикрива покупко-продажба на имота. Исковите молби за издаване на такива съдебни решения могат да се подават най-късно в шестмесечен срок от влизане на настоящия закон в сила. Вписването трябва да се поиска в шестмесечен срок от влизането на решението в законна сила или от влизането на този закон в сила, ако последната дата е по-късна.

Чл. 4. При вписването на предходните членове молителят внесе определените от нотариуса мита, герб, берии и такси за прехвърлянето на имота и за извършване на вписването, изчислени върху пазарната цена на имота по време на вписването, за което трябва да се представи удостоверение от общината.

Чл. 5. Ако за един имот са сключени два договора по членове 1 или 2 или само по чл. 2, при които купувачът по първия договор е продавач по втория, собствеността върху имота се придобива от последния купувач чрез вписването и на двата договора, съгласно предходните членове, ако той владее имота при влизането на този закон в сила, като плаща мита, общински налог, герб, берии и др. такси по прехвърлянето само за вписването на сключения от него договор.

Чл. 6. Купувачът, който става собственик на имота съгласно този закон, отговаря солидарно с продавача за всички задължения от публичноправен характер на последния към държавата и общината, породени до 31 декември 1946 г., но само до стойността на имота, посочена в удостоверението в чл. 4. В случая на предходния член купувачът отговаря само за задълженията на продавача по първия договор.

Чл. 7. По всяките дела за собственост на недвижими имоти всяка от страните може да направи искания и възражения и да посочи доказателства във връзка с извършването на вписване по този закон в първото по делото заседание след вписването. Ако пред Върховния касационен съд се представят доказателства, че вписването е извършено, той обесилва обжалваното решение и връща делото за ново разглеждане. Когато искът бъде отхвърлен на основание извършеното вписване на договора, разпоски по делото в полза на ответника не се присъждат.

По искове за унищожение на договори, подлежащи на вписване съгласно този закон, искът може да се оттегли и без съгласието на ответника. Когато искът бъде оттеглен във Върховния касационен съд, разпоски за всички инстанции се присъждат в полза на ответника от първоинстанционния съд.

Чл. 8. Когато е продаден непокрыт имот, продавачът може в едногодишен срок след вписването на договора по този закон да иска връщане на собствеността на имота, ако по заняти е земеделец и при влизането на този закон в сила не притежава друга земя повече от средния тип частно трудово земеделско стопанство. Исковата молба се отбелязва съгласно чл. 4 от закона за привилегиите и ипотеките.

В този случай продавачът може да иска връщането на толкова земя, колкото е необходимо, за да се допълни земята му до казания размер.

Чл. 9. Вписването по този закон няма действие за договори, по които продавачи са лица преселници в Беломорието след 6 април 1941 г., които са се завърнали в старите си местожителства в стра-

ната до влизането на този закон в сила и ако същите преселници се възползват от закона за връщане на имотите на преселниците от Беломорската област.

Чл. 10. Прехвърлянията с вписаните по този закон договори не се вземат пред вид при определяне размера на земята, която подлежи на отчуждение по закона за т. п. с.

Имотите по същите договори обаче не се отчуждават: а) ако притежаваната от продавача земя, без продадената е недостатъчна, за да се проведе отчуждението, и б) ако продавачът е земеделец-стопанин — за да му се остави земя до средния тип частно трудово земеделско стопанство.

В случаите, когато отчуждението се насочи към продадената земя, купувачът има право да посочи коя земя да задържи."

Председателствуващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител г-н Атанас Минков.

Атанас Минков (зв): (От трибуната) Уважаеми народни представители и народни представители! На първ поглед законопроектът, който е представен от г-на министъра на правосъдието пред Великото народно събрание, като че ли интересува само тесния кръг на правниците. В същност не е така. Представеният законопроект засяга една материя, която интересува едно голямо мнозинство от българския народ, а най-много българското селячество, което си служи с нотариалната писмена форма за прехвърляне правото на собственост върху недвижими имоти. Ето защо аз смятам, че уважаемото народно представителство ще погледне с надлежната сериозност на този законопроект и ще благодари на г-на министъра че той ни е сезирал с него, за да разрешим един много болен въпрос за нашето стопанство.

Както ви е известно, уважаеми народни представители и народни представители, съгласно нашето положително право — законът за задълженията и договорите от 1910 г. — прехвърлянето на правото на собственост върху недвижими имоти ставаше само по нотариален ред в една тържествена или, както ние правниците казваме, в една солемнизна форма. Но не само тази тържествена форма обвързваше контрагента при прехвърляне правото на собственост върху недвижимите имоти. В ред законоположения от фискален и от благоустройствен характер се изискваха и други формалности: бирмически удостоверения, удостоверения от Българската земеделска и кооперативна банка, удостоверение от съответната кооперация, удостоверение от съответната община с препис от скицата-план — ако се касае за дворни места — и най-сетне за някои градове, каквито са Видин и София, удостоверение, че мястото не попада под отчуждаване съгласно специалните благоустройствени планове на градовете Видин и София.

Всички тези формалности караха населението да прибегва към един по-практичен начин на прехвърляне правото на собственост, а именно с така наречените частни продавателни актове, или обещание за продажба в писмена форма. И уважаеми, народни представители и народни представители, това е отсега. Оттогава откогато съществува законът за привилегиите и ипотеките и измененията на чл. 219 от закона за задълженията и договорите, при прехвърлянето на недвижимите имоти с нотариални актове става едно систематично и поголовно нарушаване и заобикаляне на този закон. От 1919 г. до 1920 г., когато излезе законът от земеделското правителство за урегулиране на неоформените продажби, ние имаме двойно повече неурегулирани и неоформени продажби, отколкото имаме урегулирани и оформени продажби по нотариален ред, съгласно действащите закони. И когато валутата спадна през 1920 г., започна се едно масово завеждане на дела от всички стари собственици, които бяха прехвърлили с частни продавателни договори своите имоти. Пред вид на спадането на валутата завеждаха дела против новите приобретатели — разбира се, срещу задължение да им върнат стойността в сегашна валута. Тогава се наложи да се създаде този закон, който урегулира тези неоформени незаконни продажби, които, според моите проучвания, специално в моята околия възлизаха на няколко хиляди, като се признаха тези продажби не само в писмена форма, но в устна форма, за легални продажби и по такъв начин се осуетиха домогванията на старите собственици, пред вид обезценяване на валутата да обезщетят новите приобретатели, като им върнат стойността на имота в една обезценена валута.

Вторият закон, който урежда тази материя, е законът за изменение на членове 25 и 26 от закона за ограничение на спекулата с недвижими имоти. През 1939 г. нашите държавни финанси започнаха една политика на обезценяване на лева, чрез издаване на нови банкноти и съкровищни бонове. И докато в 1939 г., както г-н знаете, ние сме имали банковото обращение кръгло 6.000.000.000 лв., в 1944 г. те надминаха сумата 60.000.000.000 лв. Поради това обезценяване на лева всички тези, които бяха продали имотите си при един по-висока валутна стойност на нашия лев, започнаха завеждане на нови дела, за да си върнат тези имоти, които те не са продали по надлежния законен ред и по нотариалния ред. Тогава правителството издаде една новела към членове 25 и 26 от закона за ограничение на спекулата с недвижими имоти, като се легализираха всички писмени продажби, които са извършени до началото на м. декември 1941 г. И тези продажби, както се вижда от регистрацията — защото те се вписаха в съответните регистри на нотариалните актове — възлизаха на няколко хиляди и далеч надминаха нотариалните продажби по съществуващото положително право на нас.

Сегашният законопроект гони същата цел. Понеже тогава се уреди само продажбите, извършени до началото на м. декември 1941 г., след 1941 г. спадането на лева продължаваше и сега вече се явява опасност от нови дела, за да се върнат имотите. И г-н министърът на правосъдието е направил добре, гдето ни сезира с този законопроект, во силата на който се признават от м. декември 1941

г. до края на 1946 г. всички сключени сделки в писмена форма по прехвърляне на права на собственост върху недвижими имоти, макар и да не са извършени по нотариален ред, за да се пресече възможността на недобросъвестни бивши собственици да завеждат нови дела, за да ошетят новите приобретатели.

И аз смятам, че така разглеждан, законопроектът има голямо социално значение — не само трябва да интересува правниците — защото справедливо разрешава един болен въпрос у нас.

Аз обаче ще се възползувам от случая да помоля г-на министра — смятайки, че съм тълкувател и на желанието на Великото народно събрание — да разреши този въпрос радикално, като ни занимае в скоро време с едно изменение на чл. 219 от закона за задълженията и договорите, което изменение да хармонизира с правните разбирания на нашия народ, за да не се явяват тия правни конфликти: от една страна нашето положително право — от друга страна правните разбирания на народа, особено на селската маса, която не може да се примири, не може да се подчини на оня режим който е уреден в закона за привилегиите и ипотеките и в закона за задълженията и договорите, именно нотариалната форма с всичките й сложности и ограничения.

Смятам че едно такова радикално разрешение на въпроса ще бъде от обществена полза. Опасенията, които имаше по-напред, че прехвърлящите могат да ошетят държавата за дължимите към нея данъци, че могат да ошетят земеделската и кооперативна банка, че могат да ошетят кооперациите, смятам, че не са сериозна пречка затова защото може, както е в настоящия законопроект, в едно радикално изменение на чл. 219 от закона за задълженията и договорите да се тури, че задълженията към публичноправните учреждения и задълженията от публичноправен характер както и задълженията към Българската земеделска и кооперативна банка и кооперациите следват имота, независимо от това в чии ръце се намира. И смятам, че ако се прокара една таква промяна в чл. 219, тогава ние ще турим край на тия изключителни инциденти закони и вече ще припомним населението към един ред, който е по-близо до неговите правни разбирания, и тогава държавата ще има грамадни доходи.

Сега, когато се разглежда този законопроект — който вярвам, че Народното събрание, без разлика на мнозинство и опозиция, ще приеме — г-н министърът може да ни даде данни че маса са случаите, където с такива нелегални договори е ошетяван фискалът и са създавани конфликти между населението и напразни съдебни разпоски. И понеже този законопроект разрешава този въпрос, нашата парламентарна група, на Народния съюз „Звено“, ще го гласува с голямо удоволствие.

Ползувам се от случая обаче да обърна внимание на някои положения, които може би неговите създатели не са имали пред вид и които не са уяснени в законопроекта. В забележката към чл. 1 от законопроекта е казано: „Счита се, че купувачът се е намирал във владение на имота и тогава, когато то му е отнето“ — това владение — „от продавача по съдебен ред“. Ето едно положение в законопроекта, което трябва да бъде разяснено в комисията подробно, а може и тук г-н министърът да го разясни, за да няма основания за неправилни тълкувания от страна на съдилищата при приложението. Така както е редактирана тази забележка към чл. 1, излиза че на закона ще се даде обратна сила. Той по своята същност има и обратна сила, т. е., че новите собственици ще имат право да ревандикуват имота дори и тогава, когато той им е бил отнет със съдебно решение, влязло в законна сила преди този закон. А това не е уяснено.

Министър Ради Найденов: Редакцията не е добра.

Атанас Минков (зв): Редакцията не е добра. Аз моля г-на министра да даде тълкувание тук, или в комисията да се направи едно оточняване на законопроекта.

Втората бележка, която мисля, че ще бъде полезно да се направи, е следната. В чл. 6 е казано: „Купувачът, който става собственик на имота, съгласно този закон, отговаря солидарно с продавача за всички задължения от публично-правен характер на последния към държавата и общината, породени до 31 декември 1946 г. но само до стойността на имота, посочена в удостоверението по чл. 4...“ Аз моля г-н министра да се съгласи в комисията да се изправи една прибавка към този член — не само за задължения от публично-правен характер, но и за задължения към кооперациите и Българската земеделска и кооперативна банка, защото покрай добросъвестните продавачи, има и недобросъвестни, които отчуждават на свои синове, снахи и близки роднини с цел да ошетят своите кредитори, а най-вече да ошетят Българската земеделска и кооперативна банка и самите кооперации. И понеже тези договори не се вписват, естествено е, че нито Земеделската банка, нито кооперациите могат да следят за тях. И ако ние запазим тази привилегия за солидарната отговорност само за публичноправните задължения на прехвърляча, естествено, ние ще ошетим кооперациите, ще ошетим и Българската земеделска и кооперативна банка. А това не може да бъде в намерението на днешното правителство и най-малко то ще допусне едно таква ошетяване на тия важни стопански институти. Ето защо аз моля, на второ четене да се приеме една таква прибавка към чл. 6.

Освен съображенията от правна целесъобразност, в законопроекта има и положения от чисто социално естество, които ние не можем да не одобрим и да не ги поздравим. Така, запазват се правата на ония селяни, които имат под или до определения в закона за аграрната реформа стопански минимум. С това окончателно се закрепва дребното земеделие и се подчертава грижата, която има отечественофронтовското правителство към ония дребни земедельци, които имат такава върната земя, която им служи, за да пласират собствения си труд и този на семейството, за да се изхранват. Та-

квиза хора, когато продават имот, с малки изключения, го продават под натиска на нуждата. Естествено, ако тия хора са продали имот, за тия законопроектът предвижда една възможност да си го върнат в едногодишен срок, ако те действително са извършили отчуждението под натиска на събитията, под натиска на големите нужди, а не по собствена воля.

Също така не се дава възможност, по социални съображения, да се забият законът за поземлената реформа от тия, които имат над установения максимум — 200 декара общо за България и 300 декара за Добруджа. Такива прехвърляния, ако са станали с частен писмен договор, те не се узаконяват, ако засягат този максимум или пък в такъв случай държавата ще може да отчужди тия земи от неговите стопани.

Ето защо аз смятам, че законопроектът е навременен и ще бъде приет единодушно от Великото народно събрание като в него ще се внесат тия съществени и полезни изменения, които аз намерих за нужно да ви посоча. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Минчо Панов.

Минчо Панов (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Предлагаият законопроект, внесен от г-на министра на правосъдието, обхваща една строго специална юридическа материя, обаче фактически той засяга и грамадни интереси на българските граждани, особено на онези, които населяват българските села, защото, известно ви е, че с частните писмени договори си служат главно в селата при движението на собствеността върху недвижимите имоти или, както се казва, при прехвърлянето на вещните права върху недвижими имоти.

Аз няма да се спирам върху мотивите, които са накарали г-на министра на правосъдието, респ. правителството, да внесе този законопроект, затуй защото тези мотиви са общоизвестни и законът е наложителен. Обаче ще си позволя да направя няколко критически бележки върху този законопроект, така както ни е предложен.

Г-да народни представители! Известно ви е — а чухте и от преждоговорияния оратор — че до 1910 г. у нас прехвърлянията на вещни права върху недвижими имоти ставаша по нотариален ред или с частни писмени актове. От м. август 1910 г., откако е въведено изменението на закона за привилегиите и ипотеките, у нас прехвърлянето на правото на собственост върху недвижими имоти става, под страх на недействителност, само с нотариални актове. В последствие обаче военновременната конюнктура наложи след приключването на войната да се гласува в 1919 г. от правителството на Александър Стамболийски законът за урегулиране неформените с нотариални актове покупки-продажби.

Тодор Тихолов (с): Lex Стамболика.

Минчо Панов (ЗНП): Lex Стамболика — известен, както чувам един от колегите да се обажда тук. Съгласно този закон, г-да народни представители, счита се за собственик всеки, който е купил с устна или писмена покупко-продажба недвижим имот, стига да е влязъл във владение добросъвестно, веднага след покупко-продажбата.

Тодор Тихолов (с): Да е влязал!

Министър Ради Найденов: Влязал — излязал, тъй стави! (Смях)

Тодор Тихолов (с): Има разлика.

Минчо Панов (ЗНП): Разлика има, обаче касационната практика, понеже законът е бил поставен също така на тълкуване от Касационния съд...

Министър Ради Найденов: Аз, Минчо, за да не се увеличаш, ги пресичам. А ти се увеличаш повече.

Минчо Панов (ЗНП): Трябва да им се отговори — Касационната практика е тази — че трябва купувачът да е влязъл след покупко-продажбата във владение на имота.

Г-да народни представители! Аз се спирам на този въпрос за владението, защото, както ще видите от изложението, което ще направя по-после, през м. април 1913 г. фанетското правителство и тогавашната Камара гласуваха един закон за изменение на закон против спекулата с недвижими имоти, в чл. 25 на който се казваше: „Частните писмени договори за продажба или обещание за продажба на недвижими имоти, сключени до 6 декември 1911 г., прехвърлят правото на собственост от момента на вписването им по реда на чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, ако при влизането на настоящия закон в сила купувачът се намира във владение на имота въз основа на договора.“

Г-да народни представители! Вижда се ясно разликата, която съществува между принципа, прокаран в закона, наречен Lex Стамболика, и този, прокаран в чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти. Където се за владението. В този чл. 25 се казва, че само онези купувачи с писмени продавателни актове могат да впишат договорите си за покупко-продажба, които в момента, когато законът влезе в сила, се намират във владение на същия купен имот по силата на договора. В закона, наречен Lex Стамболика, обаче е казано да има устна или писмена покупко-продажба и купувачът да е влязъл във владение на същия имот веднага след покупко-продажбата.

Сега в законопроекта, който днес г-н министърът на правосъдието ни предлага, е възприет същият този принцип, който е възприет в чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти.

И първата критична забележка, която има да направя на този законопроект, се състои в това, че според моите разбирания, неправилно и в чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти, и в днешния законопроект, респ. чл. 1, се казва, че само онези купувачи с писмени продавателни актове, които в момента, когато настоящият закон влезе в сила, се намират във владение на имота, ще имат право да впишат договора си, с който са купили вещните права.

Г-да народни представители! Особено на юристите, които са измежду вас, е известно, че съгласно нашето гражданско право, нашето положително право, прехвърлянията на собствеността върху недвижими имоти стават независимо от владението. Прехвърлянията на недвижими имоти стават по така наречения транслативен начин от праводателя на правоприменява, както казва чл. 219 от закона за заложничия и договорите, по силата на договор. Дали този договор ще бъде обложен в нотариална форма, дали този договор ще бъде обложен в писмена форма, или дали този договор ще бъде в устна форма — това става с оглед на законодателството: в един случай се иска писмена форма, в други случаи се иска нотариална форма. У нас, както ви казах, още от 1910 г. е възприето, под страх на недействителност, че договорът трябва да бъде обложен в нотариална форма. Обаче при всички случаи важното е да има договор, с който става прехвърлянето на собствеността. Договор значи съгласие между две страни за прехвърляне на даден конкретно посочен имот при определена продажна цена. Следователно общият принцип е: прехвърлянето става по силата на договора, независимо от това, кой е във владение, в чий ръце се намира владението. Така и по нашата правна система до 1910 г.: ако има един нотариален акт за прехвърляне на недвижим имот, покупко-продажбата се смята перфектна, завършена; ако има само един единствен частен писмен договор между купувача и продавача, смята се също така, че правото на собственост е прехвърлено, независимо от туй в кого се намира владението.

Но, г-да народни представители, в тази материя има една особеност. Случвало се е в миналото, случва се и сега, когато един и същ продавач прехвърля един и същ имот на няколко души по отделно с различни продавателни актове. Случвало се е и в миналото до 1910 г., а и след туй когато един и същ продавач прехвърля един и същ имот с нотариални актове на различни лица. Да кажем преди една година прехвърля имота на Х с нотариален акт, преди половин месец го прехвърля на У пак с нотариален акт. По този начин и в миналото са се явявали така наречените конкуренции: конкуренция между нотариални актове, конкуренция между нотариален акт и частен акт, конкуренция между частни писмени договори. И в миналото, до 1910 г., за да може да се каже, при случаите когато има конкуренция на няколко акта, на повече от два акта, кой купувач ще се счита собственик, се е постъпвало, както гласят разпоредбите на стария закон — членове 219 и 220 — по следния начин: ако конкурират един частен акт с един нотариален акт, смята се, че собствеността минава по силата на нотариалния акт върху онзи, който е купил със същия нотариален акт; ако обаче конкурират два нотариални актове, в такъв случай собствеността минава по силата на онзи нотариален акт, който има по-ранна дата; ако обаче конкурират само частни продавателни актове, в такъв случай вече се държи сметка за владението, като законът казва: предпочитат се онзи носител на частен продавателен акт, който е турен добросъвестно във владението.

Следователно, г-да народни представители, при нашата правна система и в миналото и сега важи в случая само законът, бил той съставен в единия случай в писмена форма, в другия случай в нотариална форма. По силата на договора, транслативно става прехвърлянето на правото на собственост, без да се въвежда в случая владението. И ако владението, както ви казах, е замесено в миналото като елемент на това прехвърляне, то е било само в случая, когато е имало конкуренция между два частни акта, за да се определи, по кой частен акт ще бъде прехвърлено правото на собственост. И законът в такъв случай казва: по онзи частен договор, по който купувачът добросъвестно е бил турен пръв във владение на имота. И следователно при два такива частни актове онзи, който е купил с един частен акт и е влязъл преди другия купувач с частен акт в добросъвестно владение на имота, той ще трябва да бъде счетен за собственик.

Ето защо, г-да народни представители, за пръв път, както ви казах в самото начало, в чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти се поставя този елемент, че купувачът трябва да се намира във владение на имота въз основа на договора и само тогава да има право да впише частния си акт. Аз мисля, че този елемент за владението в случая се явява съвсем излишен.

В мотивите на закона, като се говори за владение, казано е, че изискването да се владее имотът при влизането на закона в сила отстранява възможността за конкуренция между двама купувачи на имот от един и същи продавач. Явно е, че тогавашният законодател, като е искал, в момента, когато законът влиза в сила, носител на продавателния акт да е имал владение на имота, е искал да уреди въпроса за конкуренцията между двата частни продавателни актове.

Г-да народни представители! Би могло в този направление да се направи едно отстъпление в настоящия законопроект, обаче така, както е редактиран чл. 1, и при него се иска непременно купувачът в момента, когато този закон ще влезе в сила, да има владение на имота въз основа на договор. Аз смятам, че по този начин една гражданна част от българските граждани, а особено от селяните — които предимно си служат с тези продавателни актове — които ще ползват този закон, ще бъдат лишени от възможност да могат да впишат продавателните си актове. Защо, г-да народни представители? Защото, както знаете, след извършването на писмените покупко-продажни стана едно чувствително увеличение на це-

ната на недвижимите имоти, едно спадане, така да се каже, на българския лев и всеки един продавач в такъв случай се счита, че се е излягал и търси всички възможни, позволени и непозволени от закона, средства, за да може той да си задържи имота и да изпълни евентуално купувача, който е влязъл във владение. Вярно е, че в законопроекта е казано в една забележка: „Счита се, че купувачът се е намирал във владение на имота и тогава, когато то му е отнето от продавача по съдебен ред.“ Съставителите на този законопроект са имали това пред вид, като са мислили, че много от купувачите по частните продавателни актове ще бъдат лишени по съдебен ред от продаваните от владението на продадените имоти. Обаче съставителите на този законопроект са изпуснали из пред вид, че ако по съдебен ред продавачът има възможност да си върне владението на продадения имот, той има по законни и не законни други пътища възможност също така да изпъди купувача от владението на имота, или изобщо да не го допусне до това владение. И следователно, ако този текст от законопроекта се воира, ако се приеме от почитаемото Велико народно събрание, тъй както е редактиран, тогава какво ще излезе? Фактически ще се даде възможност да впишат актовете си само онези купувачи по частни продавателни актове, които в настоящия момент, когато законът влиза в сила, са във владение на имота.

Министър Ради Найденов: В такъв случай не е ли задължен владетелът с владетелски иск да си възстанови владението? Кажете един такъв случай.

Минчо Панов (ЗНП): Владетелът действително има на разположение така наречените посесорни искове. Това е много добре известно на юристите. Обаче аз отговарям на г-н министра на правосъдието, че още в самото начало може би купувачът не е допуснат да влезе във владение. Актът е написан, подписан, в него броели, продавачът си получил сумата, обаче не допусна купувача да влезе веднага във владение. Питам в такъв случай с какъв иск този купувач, който държи в ръцете си само един писмен документ, може да влезе във владение? Изобщо всички правни пътища са препречени, за да може той да влезе във владение. А знаете и друго, че когато е купен имот с този писмен документ и купувачът е влязъл във владение, продавачът, който се счита собственик на този имот, и досега, преди този закон да влезе в сила, има различни начини да го изпъди от владение. А веднаж като го изпъди, онзи, който е купил имота, изпъден от владение, той няма правна и фактическа възможност да се върне в това владение.

Ето защо аз смятам, че тук трябва да се направи една основна корекция на принципа, който е възприет от фашисткия закон, защото за пръв път в 1943 г. се казва: владението в момента на влизане на закона в сила трябва да бъде налице, за да може договорът да бъде вписан.

Министър Ради Найденов: Минчо! Случаят за апартаментите имаш ли пред вид? Продадени апартаменти, но купувачите недопуснати във владение. За тях ни е дошло на ум.

Минчо Панов (ЗНП): Това за апартаментите става между градското население, а аз говоря за онова, което става обикновено между селското население. А пък знаете, няма да оспорите това, че продадените са замятосувани, защото искат по всякакъв начин, след като са си получили парите и са подписали продавателни актове, да си вземат имотите обратно.

Министър Ради Найденов: И за апартаментите е така.

Минчо Панов (ЗНП): И за апартаментите е така, разбира се, но аз не се интересувам толкова от апартаментите, колкото се интересувам от приложението, което законът ще намери в българското село, където са болшинството от частните продавателни актове.

Министър Ради Найденов: Все към селото бием!

Минчо Панов (ЗНП): В заключение, г-да народни представители, за да приключа с този въпрос, ще кажа, че трябва да се въведе следното: когато няма конкуренция на частни актове, следователно, когато няма повече от един частен акт, издаден от един продавач за един и същи имот, в такъв случай няма защо да се въвежда владението и няма защо да търсим кой владее имота в момента, когато ще става влизане, или в момента, когато настоящият закон влиза в сила. В случаите обаче, когато има конкуренция между два или повече частни писмени актове, издадени от един и същи продавач за един и същи имот — продал един път имота на Х, след туй го продава на У, получил от двамата пари — в такъв случай може да въведем като елемент на закона и владението, като се каже: който пръв е влязъл добросъвестно във владение на имота по даден договор. В такъв случай само може да се държи сметка за владението. Но тук и това не е необходимо, защото можем да минем към една друга правна форма. Можем да предложим този договор, който има по-ранна достоверна дата. Примерно: ако един и същи продавач е продал на трима души в различни моменти, в различни времена, един и същи имот, и тримата представят поотделно по един продавателен акт и искат да го впишат, не има сила, за да прехвърли правото на собственост, само онзи писмен договор, който, съгласно чл. 260 от закона за гражданското сълопроизводство, има по-ранна достоверна дата. И в такъв случай всички останали договори, които следват след него, ще останат без последиствие и няма да имат никакво приложение. Иначе пак повтарям и заключавам, ако стоим на този принцип, който е възприет от чл. 25 на закона против спекулата с недвижими имоти, който възприема и днешният законопроект, забележете, г-да на-

родни представители, много добросъвестни купувачи, които са се мъчили добросъвестно да влязат във владение на купения и платен от тях имот — обаче недобросъвестни продавачи са направили всичко възможно, за да ги лишат от това владение — сега ние по силата на този закон ще ги лишим от възможността да могат да впишат купените от тях имоти с частен договор.

Г-да народни представители! Тук му е мястото, във връзка с този законопроект, да направя, още една забележка. Действително както изтъкна и предложението оратор, с частни продавателни актове на много места си служат продавачи и купувачи в селата, когато се касае въпросът за продажба на селско-стопански покрити или непокрити недвижими имоти. Обаче напоследък се забелязва едно необичайно явление: хора от града с професия не на селски стопани — примерно: адвокати, лекари, търговци, ако шете и чиновници — са закупили с частни продавателни актове селско-стопански недвижими имоти. Аз мисля, че Великото народно събрание ще се съгласи за тези случаи да се направи едно изключение като не се допускат онези, които по професия не са селски стопани и нямат нищо общо с владението на земята и с нейната обработка, по силата на този закон да впишат своите продавателни актове. Това ще бъде и социално справедливо с оглед на принципна, че земята трябва да принадлежи на онези, които я обработват. Аз мисля, че няма кой знае колко чувствително да пострада тези купувачи, които, с оглед да плащат собствените си средства, са отишли от града в село и са закупили селско-стопански имоти. Уместно е, и надам се, че Великото народно събрание ще възприеме една такава забележка, за да може законопроектът не само да бъде юридически издържан, но и да добие своето социално значение.

Г-да народни представители! Аз трябва да се спра и върху още един въпрос, който не е засегнат от предлагания ни законопроект. Практиката при приложението на закона против спекулата с недвижими имоти показва, че нотариусите обикновено приемаха да вписват само онези писмени актове, в които изрично е казано, че с тях става продажба на недвижим имот, а всички други писмени договори и писмени актове, с които става прехвърляне на правото на собственост, без да е упоменато, че тези договори носят името покупко-продажби, нотариусите отказваха да ги вписват. Аз мисля, че трябва да се направи едно разширение на самото заглавие на този закон: вместо „Закон за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори“, да се даде ново заглавие — „Закон за прехвърлянето с частни продавателни актове на правото на собственост и на другите вещни права“. Защото с нотариална форма, с нотариални актове се прехвърля не само правото на собственост, но съгласно чл. 219 от закона за задълженията и договорите, става и учредяването на ипотеки и всички вещни права изобщо. Така че, когато ние ще разглеждаме този въпрос, не трябва да го разглеждаме само с оглед на продажбите, строго погледнато, а трябва да го разглеждаме с оглед на всички прехвърляния, които стават на вещни права — разбира се в центъра на които стои прехвърлянето на правото на собственост.

Г-н министърът разбира тази материя и аз смятам, че той ще си вземе бележка, за да може в това направление законопроектът да бъде разширен, да обхване в себе си не само продажбите в тяхната смисъл на думата, но и всички прехвърляния на правото на собственост с така наречените алеаторни договори, с така наречените пензионирани договори, за да могат и те да бъдат включени в този законопроект.

Най-после, г-да народни представители, трябва да се спра и върху един специален въпрос. Това е въпросът за прехвърлянията на наследствените права по чл. 323 от закона за задълженията и договорите. До м. април 1933 г. наследствените права се прехвърляха с частни писмени документи. От м. април 1933 г. когато става изменението на чл. 323 от закона за задълженията и договорите, прехвърлянето на наследствените права става вече с писмени документи, с писмени актове, обаче тези писмени актове трябва да бъдат заверени по нотариален ред. И от тази дата насам, понеже у нас е станало нещо като обичай, всички прехвърляния да стават само с частни продавателни актове, без да бъдат заверени по нотариален ред, има много случаи, когато прехвърлянето на наследствени права е ставало действително с частни продавателни актове, без обаче тези договори да бъдат заверени по нотариален ред. И в този случай сега, когато ние уреждаме тази материя всецяло, трябва да се включи на всяка цена и прехвърлянето на наследствените права, на наследството, без да се знае в това наследство какво има, колко е активът, колко е пасивът, колко са движимостите и колко са недвижимоостите. И тези случаи са едно обичайно явление, г-да народни представители, в българското село. Аз мисля, че и тук ще може да се направи нещо, за да се разшири законопроектът, за да може и този въпрос да получи най-после своето пълно и окончателно уреждане.

Г-да народни представители! Аз имам да направя още две критики. Едната е върху чл. 4 от законопроекта, в който е казано: „При вписването по предходните членове молителят внася определените от нотариуса мита, герб, берни и такси за прехвърлянето на имота и за извършване на вписването, изчислени върху пазарната цена на имота по време на вписването, за което трябва да се представи удостоверение от общината“. Всички тези договори, които са обект на настоящия законопроект, са сключени по-рано и в тях е посочена продажната цена. Сега с настоящия законопроект, така както ни се предлага, бие в очи, че се цели да се постигнат преди всички фискални цели и задачи, което аз мисля, че е неправилно да се приеме от Великото народно събрание този текст така, както е редактиран, а трябва да се даде възможност, нотариалните мита да се събират не върху продажната днешна или утрешна цена, когато ще става вписването, а върху договорната цена, защото във всеки един договор, който подлежи на вписване,

е посочена истинската продажна цена, по която продавачът продава имота на купувача. Такава е била и досегашната практика. И за да не бъде заподозрян настоящият законопроект, че цели да постигне чисто фискални задачи, аз бих молил на всяка цена този текст да се приеме в друга форма, като остане продажната цена тъй, както е посочена в самите продавателни актове.

Още една малка забележка във връзка с чл. 5. В чл. 5 е допуснато също така едно онушение. Казано е: „Ако за един имот са сключени два договора по членове 1 или 2, или само по чл. 2, при които купувачът по първия договор е продавач по втория, собствеността върху имота се придобива от последния купувач чрез вписването и на двата договора, съгласно предходните членове, ако той владее имота при влизането на този закон в сила, като плаща мита, общински налог, герб, берни и др. такъв по прехвърлянето само за вписването на сключения от него договор.“ В настоящия случай се пита: ако първият купувач, който е умал вторият за този имот, не го предаде на втория купувач, откъде вторият купувач ще получи този договор, за да може да го впише? Ето тук има една съществена непълнота. И този въпрос следва да бъде уреден в комисията, като бъде заставен първият купувач, носител на първия договор, да го предаде на втория за вписване.

Най-после трябва да се предвиди едно последно допълнение. Известно е на мнозина от нас, които са се занимавали с нотариална работа, че след като станала вписването по закона против спекулата с недвижими имоти и носителите на такива частни актове са признали вече за собственици на имотите, когато те отиват да продават същите имоти или да учредяват ипотеки, или да отстъпват какъвто вещно право, нотариусите на много места отказват да приемат договорите им, като заставят на нова сметка техните носители да се снабдят с нотариални актове, фактически както излиза: Излиза, че един път се плащат мита и берни, за да може носител на този частен документ да го впише, а впоследствие, когато той поиска да прехвърли този имот на трето лице, или да учреди някаква ипотека, заставят го непременно да се снабди на нова сметка с нотариален акт, при което плаща нови мита, нови такси. Ето защо и тази непълнота следва да се поправи, като в настоящия законопроект се каже изрично, че вписаният договор настъпва във всяко отношение нотариален акт, има силата на нотариален акт и при прехвърляне на собствеността, и при учредяване на ипотека — вобщо при прехвърлянето на вещни права. (Ръкописният текст от опозицията)

Председателстващ Атanas Драгиев: Има думата народният представител Тодор Тихолов.

Тодор Тихолов (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! Много пъти в нашия Парламент са внасяни законопроекти за уреждане отношенията между продавача и купувача на недвижими имоти. Настоящият законопроект има същата цел: да оформи правата на купувачите на недвижими имоти с частни писмени актове до 1946 г. Следователно цели се, всички онези купувачи, които при покупката на недвижими имоти не са се снабдили с изискваната на закона — а това значи не с плащане чл. 219 от закона за задълженията и договорите, не са се снабдили за купения от тях имот с нотариален акт — да могат да оформят тези свои неоформени досега по закона покупко-продажби и по такъв начин да се легализира тяхното право върху купения от тях имот.

Уважаеми народни представители и представители! Много пъти нашият Парламент се е занимавал с този въпрос може би и поради това, че има големи, бих казал прекомерно големи формалности при снабдяването с нотариални актове. Според чл. 219 от закона за задълженията и договорите при покупката, примерно, на 20 м. земя, на 200 м. земя, на 2 декара земя, на 200 декара земя, на 2000 декара земя, при покупката на недвижими имоти за 50 лв., за 500 лв., за 50,000 лв., за 500,000.000 лв. се изискват същите формалности, а това значи продавачът да има нотариален акт, нужните бирническо и банково удостоверение и т. н. и т. н. Това е заставило нашите купувачи, особено по селата, когато купуват малочислени имоти, а някой път когато купуват и по-ценни имоти, да предпочитат частните писмени договори, така наречени кръчмарски договори, с тях да купуват или — по-право, да мислят, че са купили имота — и да се излагат на риска, всеки момент продавачът да поиска имота си обратно. Особено това става във времена на обезценяване на лева. Това беше съществена причина през 1920 г., по време на управлението на Александър Стамболийски, да се прокара закон за урегулиране неоформените покупко-продажби на недвижими имоти. Но въпреки това нашият народ продължаваше и продължава и до този момент да купува недвижими имоти с частни продавателни договори.

През 1942 г. излезе закон против спекулата с недвижими имоти. На 9 април 1943 г., доколкото си спомням, се допълни този закон и се даде право да се оформят всички частни договори, и те се оформиха. И самият факт, че тогава се внесаха в ипотечните книги над 550,000 договори, показва, че действително нашето население още не е свикнало да купува по нужния, по законния ред, с нотариални актове, а продължава да купува недвижими имоти с частни продавателни актове.

Самият факт, че и сега правителството на Отечествения фронт, вслушвайки се в нуждите на народа, искайки да задоволят една нагряла обществена нужда, т. е. да оформи всички тези частни договори които не са вписани до края на 1946 г., да даде възможност на всички онези, които по една или друга причина са пропуснали да ги впишат в срока по закона от 9 април 1943 г., — а срокът беше за договори до 6 декември 1941 г. — говори, че действително тези договори са в достатъчно количество, че тези договори ще трябва да бъдат вписани, защото имаме масови повръщания поради това,

че има обезценяване на лева и недобросъвестните продавачи искат да се възползват от това обстоятелство да притиснат купувачите и да си вземат имота обратно или да ги изнудят, да вземат от тях допълнително известна сума и т. н. и т. н.

Следователно, с две думи казано, законопроектът, който сега се предлага, е навременен. Той издига една напълно обществена ажда, и правителството на Отечествения фронт, вслушвайки се в желанието да бъде удовлетворена тази обществена нужда, ни предлага да гласуваме този законопроект.

Уважаеми народни представители и представители! Условието са ясно казани в закона: купувачът да е владеец в момента, когато се гласува законът. Вярно е, че има едно различие между закона на Стамболийски от 1920 г., за оформяване частните писмени и устни договори и днешния законопроект, в смисъл, че сегашният законопроект е по-ограничителен. Обаче тогава вписването не беше задължително. Тогава законът признаваше всички покупко-продажби с частни договори, станали до 1 януари 1919 г., за валидни, валидираше ги и договорите не се вписваха. Договорите с дата до 1 януари 1919 г. се считаше за документ, въз основа на който собствеността е прехвърлена. Когато продавачът иска да отнеме имота от лицето, което е купило този имот даже устно, преди 1 януари 1919 г., купувачът противопоставяше своята устна покупко-продажба и владението — достатъчно беше да е влизал във владение.

Сега положението е по-друго. Ние искаме с този законопроект да оформим всички частни писмени договори до края на 1946 г., като бъдат вписани те в ипотечните книги, но при условие купувачът да владее имота при влизането на закона в сила и да поиска вписването в 6-месечен срок от тази дата, като се платят нужните такси и берин съгласно днешната пазарна цена на имота. Предиговореният повдига въпроса: практично ли е, целесъобразно ли е да се платят таксите и другите разходи по днешната пазарна цена, когато ние оформяме договорите от 1941 г. нисам и чийко може да е купил имота през 1941, 1942 или 1943 г. по цена по-малка от днешната пазарна цена? Той иска да каже, че по-разумно, по-разумно би било да се плащат разходите по цената в договора, а не по днешната пазарна цена. Това негово становище е точно по закон против спекулата с недвижими имоти от 1942/1943 г. — чл. 25.

Г-да народни представители и представители! В това отношение, по моя преценка, може да се говори в комисията. Аз бих бил по-склонен по ред съображения — преди всичко, за да се избегнат редица формалности — да не се поставя днешната пазарна цена, а да се постави да кажем, двойно или тройно цената, която е посочена в договора. Ето една мярка, въз основа на която да се събират таксите, а не според днешната пазарна цена, която ще трябва да се доказва с удостоверения, да се повдигнат редица спорове, зано на едикция си нива е поставена тази цена, а на съседната нива — друга цена, защо на Драган Стойков е поставена тази цена, а на друг е поставена друга цена, когато имотът е в същата местност, в същото село и т. н. и т. н. По тези съображения аз мисля, първо, че ще се опростят формалностите и, второ, ще се избегнат всякакви неприяности от каквото и да било естество при определяне цената на имота.

Г-да народни представители и представители! Повдига се един друг въпрос, на който ще искам да спра вашето внимание само с няколко думи. Това е въпросът: би ли трябвало да се оформят покупките на лица, които в момента на влизане на закона в сила не са във владение на имот, защото един от елементите, които казах, за вписването на частните договори е, лицето, което е купило имота и иска да си впише договора в нотариалните книги, да си узакони покупко-продажбата, да е във владение на имота в момента, когато този закон влиза в сила?

Аз мисля, че и по този въпрос може да се помисли в комисията. Защо? Защото има лица — особено това е така в столицата — които са купили, да кажем, апартаменти, но в момента, когато са уговорили покупката на тези апартаменти с договор със собственика на мястото, те са купили апартаменти, които тепърва ще се построят и са сключили само обикновени договори. Те не са могли да вземат нотариални актове, и да са искали, защото апартаментите не са били готови. Те контракуват със собственика на мястото, уговарят цената, например два или три милиона лева, внасят милион, два, два и половина, три милиона или три милиона без двеста хиляди, и когато са поискали да им бъде даден нотариален акт след построяването на апартаментите, собственикът на мястото почва да шикалкави, почва да казва: ще ви дам нотариален акт, но ще ми дадете още половин милион, още един милион и т. н. и т. н. — изнудва добросъвестния купувач, лицето, което си изплатява напълно задълженията, което си е платило напълно всичко или му е останало да заплати една част, и казва: дай ми нотариален акт, дай ми документ и си вземи останалата сума.

И понеже по днешния законопроект тези случаи не се обхващат, не е зле да се помисли в комисията и по този въпрос, и да се включат и те, за да се отстрани недобросъвестността и да се пресече пътят на изнудвачите, на недобросъвестните продавачи и т. н. и т. н. Моля да се помисли в комисията по този въпрос, да се обсъди и да се вземе съответното решение.

Един от предиговорившите колеги повдигна тук въпроса за вписването на договори, с които се прехвърлят наследствени права. Това са договорите по чл. 323 от закона за задълженията и договорите. Какво значи наследствено право? — Продавач наследство, останало от своя наследодател, баща или майка, ала точно какво е, не се знае. В него може да има движими имоти, може да има недвижими имоти, а може да има и борчове. Може фактически да продава борча на баща си и на майка си. Това е то да продава наследствени права. Купувачът те замества при дълбата с останалите братя и сестри. До 1933 г. продажбата на наследствени права не ставаше с нотариални актове, а ставаше с частни актове. Договорите бяха валидни, достатъчно беше да са направени в писмена форма. От 1933 г. насам вече, за да бъдат валидни договорите за

прехвърляне на наследствени права, необходимо е подписите да бъдат заверени по нотариален ред. Сега може да се говори само за такива договори от 1933 г. насам, подписите и съдържанието на които не са заведени. За тях може да става въпрос за заверка или по-право, за вписване съгласно предлагания днес законопроект. Значи и този въпрос може да бъде обект на разисквания в комисията при окончателното редактиране на сложения днес на разглеждане законопроект.

Г-да народни представители и представители! Аз няма да повтарям онова, което казаха предиговорившите. В заключение ще кажа, че законопроектът е съвършено навременен. Правителството на Отечествения фронт, в желанието си да защити всички онези, които добросъвестно са купили с частни договори известен имот и трябва да бъдат предпазени от тормози на недобросъвестните продавачи, с този законопроект им дава право да си оформят тези покупко-продажби, да се успокоят по отношение покупката на имота, да не живеят под ежественния тормоз, че могат да бъдат изправени пред съдилищата и да им се взема обратно имотът; да знаят, че това, което са купили, е действително тяхно, за да пристъпят по-нататък да го подобрят — ако са места в селища, да си строят върху тях, ако са ниви и ливади, да правят подобрене върху тях и пр.; с една дума да знаят, че това, което са купили досега, макар и нередно, незаконно и пр., то е тяхна собственост и като тяхна собственост е нужната сериозност и с нужното внимание да се отдадат на работа за подобрене на имота.

Аз заявявам от името на нашата парламентарна група, социал-демократическата, че ние ще гласуваме еднодушно така предложения законопроект с надеждата, че ще станат известни поправки при разглеждането му в комисията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Христо Каркѝмов.

Христо Каркѝмов (ЗНП): (От трибуната) Г-да народни представители! На свой ред и аз ще кажа, че вие сеният на вашето внимание законопроект е навременен, че той е една необходимост за нашия народ и че неговото гласуване ще трябва час по-скоро да се извърши. Но преди да пристъпя към разглеждане същността на самия законопроект, позволете ми да направя един кратък исторически преглед на развоя на нотариалната форма при извършване продажбата на недвижими имоти. Това, което днес ние гласуваме, то е станало редица години. Нашият законодател се е занимавал с оформяването на покупко-продажби, станали въпреки категоричните повели на чл. 219 от закона за задълженията и договорите.

Г-да народни представители! Като казвам, че законопроектът е навременен, същевременно аз съм длъжен да подчертая, че с тия временни закони не се урежда правото на собственост, не се стабилизира нашата недвижима собственост. Както се изтъкна и от предиговорившите, ние сме свидетели на редица такива закони от освобождението ни до днес, с които нашият законодател е искал да разреши редица въпроси, които са били свързани с прехвърлянето на собствеността.

Г-да народни представители! Аз искам да се спра на причините, които предизвикват и карат нашия народ да заобикаля категоричните повели на чл. 219 от закона за задълженията и договорите. Ще моля г-н министъра на правосъдието да си вземе бележки, час по-скоро да ни внесе един законопроект, който окончателно, веднаж завинаги да разреши и да затвърди нашата недвижима собственост, тъй като тя изживява известна криза.

Министър Ради Найденов: Ако с този закон, Христо, аз мога да я затвърдя!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Не с този закон. С друг закон.

Министър Ради Найденов: Кризата си е криза.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Аз ще ви изтъкна причините, които карат нашия народ да заобикаля закона за задълженията и договорите. Те са няколко. Най-важната и съществена причина, г-да народни представители, за да отбягва нашият народ закона и да търси други форми за прехвърляне на собствеността, това са тежките мита, такси и берин, които се вземат при изповядване на продажбите пред нотариуса. Взема се 4% мито, съгласно чл. 101 от закона за нотариусите; събира се 1% герб върху цената на продадения имот; взема се 3% общинско право върху продажната цена на имота от общината — или всичко 8% от цената, без таксите за вписвания, без адвокатските възнаграждения и пр. Тези високи такси са една от главните причини, за да търси нашият народ други начини, с които да заобикаля чл. 219 от закона за задълженията и договорите.

Втора една причина също така не малка, която пречи за прехвърляне на собствеността по реда на закона — това го знаят най-добре колегите-юристи — е, че се изискват редица удостоверения, а именно: удостоверение от данъчното управление за платени данъци, удостоверение от общинското управление за платени данъци, удостоверение от Българската земеделска и кооперативна банка, че продавачът няма задължения, по закона за благоустройството се искат скици, по закона против спекулата с недвижими имоти се искат специални декларации и пр. и пр., което извършено много затруднява страните, които искат да извършат известна продажба пред нотариуса. Това е втората причина, която кара продавачите да търсят други начини за продажба на своите недвижими имоти.

Г-да народни представители! Ако Министерството на правосъдието в най-скоро време не ни внесе друг законопроект, който окончателно да уреди този въпрос, като се намалят до възможния минимум митата и таксите и се потърсят други начини, с които да се гарантират правата на Българската земеделска и кооперативна банка, на държавата и на общината, бъдете сигурни, че този закон

който днес гласуваме, не ще разреши въпроса и може би ще се минат още няколко години и ние ще бъдем сезирани с друг закон, който отново ще трябва да оформява неформални покупки-продажби.

Аз смятам, че всички ще трябва да се замислят по този въпрос, за да се създаде един път за винаги един траен начин за оформяване покупки-продажбите и да се избегнат нескончаемите процеси, които се водят за собственост на имоти, на къщи и пр.

Г-да народни представители! След тия няколко бележки аз пристъпвам към същността на самия законопроект. Аз напълно съм съгласен с преждеговорившите, че обсегът на този законопроект за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори трябва да бъде разширен. Под неговото действие трябва да попадне и замяната, която става най-вече между селяните. Вие знаете, че много често се извършват замени на ниви, ливади и пр. Затуй замяната също така трябва да бъде обхваната от този закон. Ние често пъти сме свидетели, че се водят процеси и за това. И аз смятам, че няма абсолютно никаква причина да не бъде включена и замяната под действието на този закон.

Смятам, че редакцията на чл. 3 от законопроекта, така както е дадена, е също така не много пълна и не много удачна. Касае се за съдебните спогодби станали до края на 1946 г., които прикриват покупки-продажби на имоти. Аз смятам, че в случая не е необходимо да се водят установителни иски, за да се доказва, че подобни спогодби прикриват покупки-продажби, ами направо съдебната спогодба да бъде вписана. По този начин ние действително ще облекчим тия, които ще се ползват от този закон.

Г-да народни представители! Смятам също така, че чл. 4 ще трябва да претърпи промяна в смисъл, че митата, таксите и берните ще следва да се събират по уговорената цена, а не по днешната пазарна цена, и да се иска удостоверение от общината. Съобразенията ми за това са следните. Обикновено при продажбата на недвижими имоти с частен продавателен договор се поставят двойни и тройни цени. Страните, особено купувачите, се страхуват от повръщане на имота и те винаги уговарят по висока цена, а не както обикновено става при изповядването на продажбите с нотариален акт пред нотариуса.

Министър Ради Найденов: А не може ли да бъде по пазарната цена по време на сключване на договора?

Христо Каркѝмов (ЗНП): Защо ще създаваме излишни развакавания! Аз смятам, че най-правилното разрешение на въпроса е следното.

Министър Ради Найденов: Ами майката и бащата, които пишат, че за 5.000 лв. са продали 100 декара земя на своя син или дъщеря!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Няма такива случаи.

Министър Ради Найденов: Има, има.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Г-да народни представители! Аз смятам, че изискването на тия удостоверения ще бъде една пречка и ще открие пътя на произвола. Нека не забравяме каква е нашата действителност. Аз имам случай в моята практика, когато за един декар ливада в едно село от нашата околия, която в същност не струваше повече от 10.000 лв. — нека забележа, че при изповядване на продажбите сега пред нотариуса се иска такова удостоверение, с което се удостоверява, каква е днешната пазарна цена на имота — г-н кметът беше поставил цена 110.000 лв. И върху тази цена околийският съдия събра митата. Онзи се видя в чудо! — „Ами аз, казва, ще купя цялата ливада с тия пари!“ Този случай беше в с. Карнара.

Смятам, че така оставена, редакцията на чл. 4 ще открие пътя на произвола. Ще дадем възможност за преследване на политическите противници.

Рада Ноева (к): А-ха! Ама че го каза!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Точно така е, г-жо! Особено на опозиционерите ще се турят петорни и десеторни цени и такси!

Рада Ноева (к): Нотариусите не са комунисти, бе!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Не нотариусите, а кметовете издават удостоверенията.

Константин Русинев (к): Гузен негонен бяга.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Това е действителността. Вашите кметове не са ангели!

Министър Ради Найденов: Ти, ако не туриш малко политическа мерудия, не те бива!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Това е действителността. Ние говорим с езика на действителността.

Министър Ради Найденов: Не е така.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Г-да народни представители! Аз смятам, че чл. 8, така както е редактиран, също така крие една голяма несправедливост. Ето какво казва този член. (Чете) „Когато е продаден непокрит имот, продавачът може в едногодишен срок след вписването на договора по този закон да иска връщане на собствеността на имота, ако по знаят е земеделец и при влизането на този закон в сила не притежава друга земя повече от оредния тип частно трудово земеделско стопанство. Исковата молба се отбелязва съгласно чл. 4 от закона за привилегиите и ипотеките.“

Тодор Тихолов (с): Това е в защита на тях.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Г-да народни представители! Обикновено продажбите стават между двама души селяни, които имат еднакво количество земя. Единият от тях учи син било в Университета, било в гимназията. Той е принуден да продаде част от имота си на своя съсед или на своя брат, за да издържа своя син. Намирате ли, че е справедливо, след като той е изучил сына си, след като му е дал висше или средно образование, да иска връщане на тази земя, която е продал? Не намирате ли, че тук има известна доза голяма несправедливост?

Аз смятам, че в комисията този текст може да се коригира в смисъл, че продажбите станали между земеделци-стопани с приблизително еднакво количество земя и които не са засегнати от закона за аграрната реформа, да не се позволява връщане на имота.

Министър Ради Найденов: Значи, искаш да кажеш, че ако купувачът няма земя над размера, определен за частните трудови земеделски стопанства, да не бъде засегнат.

Христо Каркѝмов (ЗНП): Аз мисля, че това е крайно справедливо. Аз зная, че мойт баща при следването ми е продал ниви. Би ли следвало сега, след като аз завърших, той да иска връщането на имота си?

Кирил Клисурски (з): Ами всяка година като купува земя, няма ли да натруп 200 декара?

Христо Каркѝмов (ЗНП): Ако искаш да кажеш нещо, излез тук и го кажи.

Г-да народни представители! Аз смятам, че в продажбите на недвижимите имоти изпоследък е настъпил пълен застои. Съгласно чл. 15 от закона за безкасовите плащания — това особено го знаят адвокатите — никакви продажби вече на недвижими имоти не стават.

Министър Ради Найденов: Ти не се ли радваш на това? По-добре ли е да си продават селяните нивите?

Христо Каркѝмов (ЗНП): Ами ако има някой нужда да купи! (Смях сред мнозинството) Има маса такива случаи. Винаги селяните купуват имоти.

От мнозинството: А-а-а!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Някой капиталист аз не съм надал да отиде да купува селски имоти.

От мнозинството: Е-е-е!

Христо Каркѝмов (ЗНП): Масовите продажби се вършат и стават между селяните земеделци. Недейте върши демагогия с този въпрос. (Възбуждения от мнозинството)

Никола Айлъков (к): Не е ли по-хубаво да не стават продажби?

Рада Ноева (к): Ами пияниците, гдето си продават имота и оставят децата си без имот?

Христо Каркѝмов (ЗНП): Някой селски лихварин не е купил имот. Така е и в нашето село. (Възбуждения от мнозинството) При масовите покупки и продажби може да има като изключение някой случай, но от изключението не трябва да се прави правило.

С тия бележки, г-да народни представители, аз завършвам, като отправям молба към г-н министъра на правосъдието, час по-скоро да внесе нов законопроект, с който да се направи всяко възможно, щото продавачите и купувачите да не заобикалят чл. 219 от закона за задълженията и договорите, но съобразно с него да извършват своите покупки-продажби. По този начин нашият народ ще бъде облекчен извънредно много и за в бъдеще ще бъдат избегнати много процеси за недвижими имоти. А това може да стане, първо, като се намалят таксите, берните и гербовият налог и, второ, като се направи едно изменение в закона в смисъл, да не се изискват многобройни документи, които спъват прехвърлянето на собствеността. (Ръкоплескания от опозицията)

Рада Ноева (к): Ще гласувате ли законопроекта?

Председателстващ Атанас Драгнев: Има думата народният представител Димитър Петров.

Димитър Петров (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Представеният днес на вашето внимание законопроект представлява от себе си наистина една предимно юридическа материя, която урежда много важни интереси на нашия народ. Фактът, че по този законопроект, макар и къс, от малко членове, се изкача доста оратори, сочи за неговата действителна важност. Но какво да се прави? В нашето гражданско право е установен чл. 219 от закона за задълженията и договорите, който, както казаха всички преждеговоривши оратори, предвижда относно прехвърлянето с договори правото на собственост върху недвижими имоти строго установени форми. Макар текстът на чл. 219 от споменатия закон да бъде съществено отдалечен, и до днес нашият народ не можа да се приучи да сключва своите покупки-продажби на недвижими имоти, да урежда своите вещни права върху недвижими имоти с формални нотариални актове. И днес съществува такава бъркотия, такъв хаос в уреждането на всички тия правоотношения, че най-после се създа-

де повелителната необходимост, всички тия така създадени разбъркани правоотношения, главно при покупко-продажбите сред нашата широка дребнособственическа маса, да се урегулират с закон, да им се даде едно относително, що годе правно уреждане.

Преди да премина към материята, която третира внесеният законопроект, за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори, ще бъда принуден да направя един кратък юридически преглед. Закони у нас от този род съществуват няколко. Такъв е законът за уреждане недвижимата собственост в земите, присъединени към държавата в 1913 г. и 1915 г. С този закон се отменява законът за урещане на недвижимата собственост в новите земи и с чл. 2 се валидират, признават за действителни, всички договори за недвижими имоти в присъединените на въпросните държави земи, макар и да са сключени писмено и устно, стига, разбира се, купувачът да е бил във владение на имота при влизането на закона в сила. Този закон предвижда валидиране и на устни договори, само че тук законодателят предвижда едно ограничение: валидира се прехвърлянето на правата върху недвижими имоти, собствеността на недвижими имоти, купени с устни договори, стига стойността на тия имоти да не надминава 10.000 лв.

В чл. 3 от този закон придобитите имоти от държавата, по силата на договора за приятелство между България и Турция от 1925 г. — протоколът, приложен към този договор — се отстъпват: 1) в полза на купувачите на недвижими имоти от български произход, стига при влизането на закона в сила да са във владение на купените имоти; 2) в полза на владелиците от български произход, ако са във владение на купените имоти при влизането на закона в сила; 3) в полза на купувачите на недвижими имоти, които са купили имотите с частни писмени актове, нотариално заверени, ако са във владение на имотите и ако с тези имоти не са оземлени и одворени други лица; 4) в полза на купувачите от български произход, които са купили недвижими имоти на публичен търг, ако с тези имоти не са оземлени или одворени други лица; 5) в полза на бивши владелици от български произход, които са владели имота най-малко 15 години, ако с тези имоти не са оземлени или одворени други и ако от датата на отнемане на владението им не са изминали повече от 10 години.

Разпореденията на чл. 3 не се отнасят до лицата, които използват чрез чужд труд непокритите имоти. С този закон се защитават интересите на онези наши земеделски стопани, които работят имотите си сами.

Запазва се в чл. 14 законната сила на удостоверенията за собственост по закона за уреждане на недвижимата собственост в новите земи; също запазват законната си сила и документите за приватна собственост, издадени по чл. 34а от закона за нотариусите и околийските съдии, които извършват нотариални дела; запазват се и документите, които са проверени и утвърдени по реда на чл. 17 от закона за уреждане недвижимата собственост в новите земи. Тук собствено този текст засяга турските документи.

Друг специален закон в този дух е законът за унищожение покупко-продажбите на недвижими имоти, сключени от 15 юни 1940 г. до 14 септември 1940 г., публикуван в „Държавен вестник“, брой 206, от 19 септември 1941 г. По този закон, на лицата, върху които е била прехвърлена собствеността на такива имоти, се заплаща сумата, платена от тях за тия имоти и вписана в договорите за покупко-продажбата.

Когато разглеждаме тази материя, трябва да обърнем особено внимание на крайно демократичния и решителен по своя замах закон за уреждане правата върху недвижими имоти и прехвърляне на собственост с устни и писмени договори на великия Александър Стамболийски, който закон влезе в сила на 12 май 1921 г. С чл. 1 от този закон се валидират, узаконяват, всички покупко-продажби на недвижими имоти, станали до 1 януари 1919 г., неоформени дотогава между страните с нотариални актове. Съгласно този текст, тези договори се признават за действителни, щом купувачът е влязъл във владение и ако има едно от следните писмени доказателства: частен продавателен акт, писмен или устен договор или други каквито и да е, както е казано в закона, доказателства. С забележка втора от чл. 1 се отменява необходимостта на следните за недвижими имоти в новите земи за покупко-продажба на недвижими имоти, които не са по-големи от 50 декара обработваема земя, които се обработва лично от стопаните. Закупуването в повече се взема от стопаните за разплащане на безплатни, безимотни и малоимотни.

Законът прави едно изключение по отношение на придобитието на чл. 1 за имотите на вдовците и сираците от войните.

В забележка втора се постановява изрично, че от obligationите на закон не се ползват тези, които не обработват имоти, които следователно живеят от чужд труд, и тези, които са купили имоти с цел да търгуват с тях.

Съвидно, че чл. 1 от този закон предвижда едно много широко и демократично правило в уреждане материята за прехвърляне на недвижими имоти с частни продавателни актове. Признават се за действителни всички договори от деня на сключването им, ако купувачът е влязъл във владение и ако за това има едно от следните доказателства: частен продавателен акт, писмен или устен договор, или други каквито и да е доказателства.

В чл. 2 от този закон се предвижда санкция за онези, които биха антидантирали някои покупко-продажби или по някакъв начин биха злоупотребили с obligationите по закона. Санкцията е: три години строг тъмничен затвор, като имотът и бремената за него сума отстъпват в полза на държавата, а на откривателите се дава 20% от бремената сума, а също така и от стойността на имота.

Купувачите, изнудени да платят на продавача повече от определена при сключване на покупко-продажбата цена, имат право на обратен иск срещу него.

С чл. 1 от предлагания законопроект за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори се валидират частните писмени актове или обещания за продажба на недвижими имоти, сключени след 6 декември 1941 г. до края на 1946 г. Пре-

хвърля се правото на собственост от момента на вписването на въпросните договори по реда на чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, ако купувачът се намира във владение на имота въз основа на договора и ако в шестмесечен срок от тази дата поиска вписването на договора.

В този случай се прилагат съответно разпоредбите на членове 25 до 30 и чл. 32 от закона против спекулата с недвижими имоти от 13 февруари 1942 г. и закона за допълнение на закона против спекулата с недвижими имоти от 9 април 1943 г. Съгласно чл. 25 от втория закон, частните писмени актове за продажба или обещание за продажба на недвижими имоти, сключени до 6 юни 1941 г. прехвърлят правото на собственост от момента на вписването им по реда на чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, ако при влизане на закона в сила купувачът се намира във владение на имота въз основа на договора и ако поиска вписването на договора в тримесечен срок. За лицата в чужбина срокът е шестмесечен. С новопредложения законопроект срокът за вписване на договорите съгласно чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките е шестмесечен, предостатъчен, за да имат възможност всички стопани да валидират своите договори. Купувачът се счита във владение, ако владението е отнето със съдебно решение. Подлежащо на спиране съгласно XI постановление на Министерския съвет от 26 декември 1942 г.

Вписването се допуща, ако се потвърди от купувача писмено и лично пред нотариуса, че владее имота при условията на чл. 25, или, при липса на достоверна дата, че договорът е сключен преди 6 декември 1941 г.

Разноските: такси, берин, мита, герб за прехвърлянето и вписването на имота са в тежест на купувача; данъците от деня на владението са също за негова сметка.

С вписването не се отнема възможността на продавача да иска разваляне на договора поради неизпълнение задълженията от купувача, неспазване условията на чл. 25, или пък поради недостатъците на договора. Вписванията на договорите по членове 25 и 26 имат сила на вписване по чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките.

По чл. 32 изкупване по закона не се допуска относно имоти, собствеността на които е придобита по реда на членове 24 и 25 от допълнението на закона против спекулата с недвижими имоти.

Едно облекчение за купувача е и текстът на алинея четвърта, където се счита, че купувачът се намира във владение и тогава, когато то му е отнето от продавача по съдебен ред.

С чл. 2 се дава възможност на купувачите на недвижими имоти по договори, сключени до 6 декември 1941 г., но не вписали договорите си по чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, да противопоставят правата си на трети лица, като извършат това в шестмесечен срок и по този начин да узаконят напълно придобитите си права. За да се избегне възможността да се пият произволни цени в договорите за покупко-продажба на недвижими имоти и да се ощетяват по този начин интересите на държавата, митата, берините и разноските се изчисляват по новия проект не върху показаната цена на имота в договора, а върху неговата действителна сегашна пазарна цена.

Тук преди малко се направи възражение, че трябвало да се защита старата пазарна цена, тъй като сегашната цена била много пораснала. Вярно е едно, че не може да се сравнява положението на оня купувач, който, да кажем, в 1942 г. или 1943 г. е купил една ливада, примерно, за 10.000 лв., с днешния купувач, защото сегашната тая ливада нито може да я купи, нито може да я продаде за 10.000 лв., а ще я продаде най-малко, примерно, за 50—60—100 хиляди лева. Следователно, ако тогава таксите, берините и митата са били съобразени със сумата 10.000 лв., сега същите разходи трябва да се съобразяват със сегашната цена на имота, който, примерно казах, струва 50—60—100 хиляди лева. Тук няма абсолютно никаква несправедливост, няма абсолютно никакво ощетяване на дребните стопани; напротив има едно съобразяване на размерите на таксите с реалната, действителната стойност на имота в настоящия момент. От това стопаните не губят нищо, защото в настоящия момент един стопанин притежава, примерно, тия имоти не по цена 10.000 лв., а по цена 100.000 лв. и много повече, тъй като пазарната цена на недвижими имоти сега е много по-друга, отколкото тази през 1940—1942—1943 г., когато, примерно, може да са били сключени договорите. Следователно, таксите, берините, митата и пр. не трябва да се съобразяват със сумата, вписана в старите договори, а следва да се съобразят с реалната стойност на имота в настоящия момент, в момента на вписването и оформяването, валидирането на договора. Това е справедливото. Държавата не губи, а и извършителите на покупко-продажби не губят, защото те плащат такива мита, такси и берин, които са съобразени със сегашната, действителната стойност на имотите.

Когато се извършва вписването, законът освобождава страните от представяне на бирнически удостоверения, съгласно чл. 92 от закона за събиране преките данъци. Но за да не се ошети фискалът, предвижда се солидарна отговорност на купувача и продавача за дължимите към държавата и общината данъци до края на 1946 г.

В чл. 8 се предвижда една справедлива и социална мярка: продавачът, който има по-малко земя от количеството земя, необходимо за едно стопанство от среден тип, може в течение на една година от вписването на договора за продажба на непокрит имот да иска връщане на толкова земя от тази, която е продал, колкото е нужно, за да допълни своето стопанство до определения размер на средния тип частно трудово земеделско стопанство. Този текст има за цел да защити онези дребни земеделци, които са продали непокрити имоти поради материални затруднения и по този начин са останали без онова минимално количество работна земя, което им е необходимо, за да работят и живеят.

Оформяването на частните писмени договори, което цели предлаганият законопроект, съгласно чл. 9 на същия, няма действено по отношение на преселниците в Беломорието след 6 април 1941 г., които впоследствие са се завърнали в старите си местожителства.

в страната до влизането на този закон в сила и ако, разбира се, същите могат да се възползват от закона за връщане имотите на преселниците от Беломорието.

Законът изключва оформяването на всички онези договори, чието валидиране би осуетило възможността да се приложи аграрната реформа.

Внесенният законопроект цели да уреди правата и да защити интересите на десетки хиляди бедни и средни селски стопани, които са нямали възможност да спазят формалните изисквания на закона. Не единични, а многобройни са случаите, когато собственици са извърждали по съдебен ред от имотите купувачите с неформални актове и по този начин спестяванията на последните, добити с черен труд, са отивали напразно, а надеждите им да си купят малко имот са бивали разбити.

Многобройни изнудвания, многобройни измамвания са се извършвали на тази почва. Станали са много злоупотреби. Ето защо този законопроект се явява като една навременна необходимост.

Като необходимо допълнение към предлагания законопроект в комисията може да се допусне едно разширение на правилото на чл. 1 — да се обхване и прехвърлянето собствеността на необходимия земеделски инвентар, като вършачки, трактори, жетварки, парни плугове, редосеялки и друг земеделски инвентар, за които специалният закон, създаден в 1933 г., предвижда прехвърляне с нотариални актове. Това допълнение към проекта е необходимо, за да се защитят интересите на дребните и средни земеделски стопани.

Може да се допусне също при едно бъдещо изменение на закона за задълженията и договорите ревизия на чл. 219 от същия, защото действително няколко закона, които изброих и които са създадени с цел да уредят всички покупки-продажби и права върху недвижими имоти, с цел да се оформят частните продавателни, с които са извършени продажби, показват, че наистина, въпреки всичко, нашият народ мъчно и трудно съзидва със строго формалните изисквания на чл. 219. Но не е тук мястото да се говори по тая материя. В бъдеще, когато ще се направи ревизия на закона за задълженията и договорите, много естествено ще бъде уместно да се съкратят формалностите, да се намалят формалните изисквания по закона и да се допусне едно по-лесно, по-евтино и по-неформално прехвърляне правото на собственост и всички други права върху недвижими имоти.

Навярно в комисията г-н министърът ще се съгласи да се прегледа, дали не би могло да се разшири текстът на чл. 1 и се предвиди уреждането на устните договори, които в по-голямата си част са частно-правни, неформални договори, чрез които се прехвърлят недвижими имоти. Днес има много имоти, владени въз основа на устни договори, но законопроектът, който се предлага на вниманието на Великото народно събрание, оставя без разглеждане тая материя. Аз смятам, че комисията може уместно и целесъобразно да се занимава с едно евентуално разширение на текста на чл. 1 и да се допусне уреждане и на материята на устните договори, с които се прехвърлят правото на собственост и всички други вещни права върху недвижими имоти.

Предлаганият законопроект обаче в своите основни линии представлява едно навременно и целесъобразно уреждане на тази материя и аз заявявам от името на парламентарната група на Българския народен земеделски съюз, че той ще бъде гласуван по принцип единодушно от нея. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгисв: Има думата народният представител Георги Михайлов Георгиев.

Георги Михайлов Георгиев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жу и г-да народни представители! Цялата законодателна дейност на нашето отечественофронтско правителство и на Великото народно събрание е насочена към задоволяване най-насъщните народни нужди и към разрешаване на всички поставени от живота проблеми за осигуряване на по-бързото развитие на младата ни република по пътя на новото обществено-политическо и стопанско устройство след 9 септември 1944 г.

Поставеният на разглеждане днес законопроект за уреждане правата на купувачите на недвижими имоти с частни договори предвижда следните основни задачи:

Първо, да уреди правата на тези купувачи така, че те да станат истински собственици и по този начин да се избегне масата процеси във връзка с тези договори, да се ликвидират всички други усложнения във връзка с тях и да се внесе по-голяма стабилност в правния ред на тая материя.

Второ, това уреждане да стане на такава база, че да бъдат зачетени интересите на маломитните стопани-земеделци, на които се дава възможност да си възвърнат или запазят земята до размера на средния тип частно-трудово земеделско стопанство и да не се позволи чрез заобикаляне на закона да се саботира и провали аграрната реформа по закона за ТПС.

Трето, да бъдат зачетени и правата на преселниците, в Беломорието върху имотите, които те продадоха с такива договори, които са предмет на специалния законопроект, приет вече на първо четене от Великото народно събрание на 7 май т. г.

Опозиционните оратори много често от тая трибуна демагогски твърдят, че Отечественият фронт отнемал частната собственост на селяните, за да ги пролетаризира. В същност те се явяват защитници на сдрата частна собственост, засегната от закона за ТПС. Те и сега не посмяха открито да отгледат този законопроект, обаче се опитаха и по него тук да демагогствуват.

Този законопроект е още един удар върху тая безскрупулна демагогия на г-да опозиционерите, още едно доказателство за истинските грижи на Отечествения фронт за трудещите се селяни и граждани в нашата страна.

Колко е голям броят на гражданите, които ще бъдат засегнати от предложения законопроект, показва фактът, че при приложението на закона против спекулата с недвижими имоти от 9 април 1943 г. около 480.000 договори бяха оформени.

Като се има пред вид положението, в което се намираше тогава нашият народ под ударите на фашисткия терор и че не му беше много до уреждане на тия договори, трябва да се предположи, че много такива договори от преди 6 декември 1941 г. не са вписани; а като прибавим към тях и новосключените, ще придобием представа за действителното положение по този въпрос.

Ето по-конкретно как предлаганият законопроект разрешава поставените задачи.

В чл. 1 се визира вписването на всички договори за продажби и обещания за продажби, които са сключени след 6 декември 1941 г. — т. е. след деня, до който са оформени всички предшествувачи го договорни отношения — до края на 1946 г., като купувачът става собственик от деня на вписването съгласно чл. 1 от закона за привилегиите и ипотеките, ако в шестмесечен срок от влизане на закона в сила извърши това вписване.

Същият член относно вписването ни препраща към членове 25 до 30 и 32 от закона против спекулата с недвижими имоти с известни изменения, предвидени в настоящия законопроект.

В линията трета на чл. 1 от законопроекта е казано, че купувачът трябва да потвърди, съгласно чл. 26, алинея първа, от казания закон, че се е намирал във владение на имота, но не е казано дали е бил разпореден на този член и за установяване датата на сключения договор. Това следва да се убави от комисията. Владението се приема, че е налице и тогава, когато то е отнето на купувача по съдебен ред от продавача.

Опозиционните представители поискаха да бъдат заверени договорите и без да е налице владението или без да е съществувало такова. Ако приемем това, то значи в същност да утвърдим и всички ония договори, които в този момент биха били написани и представени като договори, сключени по-рано.

Те поискаха също така да се включат в този законопроект и прехвърлянията на наследствата. Обаче мене ми се струва, че именно прехвърлянията на наследства, които са нещо по-сложно и по-мъчно уловимо, не е удобно да бъдат включени в този законопроект.

Що се касае до това, земеделците-стопани да нямали право да се ползват от закона, както тук поддържаха един от опозиционните оратори, това е съвършено неправилно. Това е само една типична демагогия, защото, ако има дребни селски стопани, има и други дребни съществувания, които са купили имоти. И най-важното, тоя въпрос, кой колко имот трябва да има, се урежда от закона за трудовата поземлена собственост и не му е мястото да бъде уреждан с тоя законопроект.

Чл. 2 дава възможност на ония, които са пропуснали да поискат вписване на своите договори по чл. 25 от закона против спекулата с недвижими имоти — а това са огромно число хора, в повечето случаи злепоставени по най-различни причини от фашисткия режим или икономически слаби — да сторят това в срок шест месеци от влизане на настоящия законопроект в сила.

Чл. 3 от законопроекта дава възможност на тия, които са изгубили своите договори или същите са били унищожени, да се добиат със съдебни решения, удостоверяващи съществуването им и да ги впишат след това, като им се осигури достатъчен срок за процеса и вписването. Същото се отнася и до съдебни спогодби, прикриващи покупки-продажби на недвижими имоти, станали до края на 1946 г. Такива случаи ние имаме много, като се вземат пред вид преживените събития на война, бомбардировки, полицейски преследвания и др.

Чл. 4 урежда въпроса за плащането на определените от нотариуса мита, герб, берии и такси, изчислени върху двестията пазарна цена, установена от общината, а не върху тая по договора. И това е напълно справедливо, защото, първо, прехвърлянето на имота става по време на вписването, и второ, в договорите сумата или е по-малка, поради различното време на сключването им, или е много по-голяма, защото понякога цената съдържа и неустойката — когато купувачът се страхува, продавачът да не му отнеме имота по пазарната цена. Законопроектът разрешава и този въпрос.

Чл. 5 разрешава въпроса за вписването, когато има два договора за един и същ имот, при които купувачът по първия е продавач по втория. Това, което се предвижда, е много разумно: вписването и на двата договора ще извърши последният купувач, но ще плати мито само за сключения от него договор. В случая въпросът се разрешава изключително в интереса на последния купувач, защото държавата не взема митата и берии по двата договора, а само по единия.

Описанията, изказани тук, че купувачът няма да може да представи първия договор, са неоснователни, тъй като всеки купувач трябва да вземе обезпелен договор от такъв продавач, който няма имота по нотариален акт. Законопроектът предвижда и начин да бъдат отстранени тия договори, ако те не съществуват.

За да се осигури събирането от държавата и общината на данъка и на другите вземания от публично-правен произход, чл. 6 постановява в това отношение солидарна отговорност на купувача и продавача, но за купувача само до размера на цената на имота в момента на вписването. При самото вписване обаче никакви данъци не се плащат. Това е голямо улеснение за купувачите, които вписват договорите.

В чл. 7 се разрешава въпросът за висшите дела за собственост на имоти по тия договори, исконите по които се прекратяват, когато се извърши вписването по възражение на ответника. В тези случаи разиските не се пристъждат в полза на ответника-купувач.

Първата алинея обаче в края ще трябва да се прередактира, като между думите „бъде“ и „откъснат“ се прибавят думите „оттеглен от ищеца или“, за да бъде освободен ищецът от разлюски и тогава, когато той оттегли иска си поради станалото вписване, а не само когато искът му бъде отхвърлен, както е в текста сега. Впрочем и мисълта е тази, че когато ищецът-продавач оттегли иска си поради станалото вписване, не плаща разлюски. Но това не е ясно изразено. Ако се прибавят тия думи, ще се избегне и предвиденото противоречие с втората алинея, която се отнася до случая, когато ищец е купувачът, а не продавачът. Няма ли да бъде вие и в тая алинея за по-голяма точност след думите „по искове“ да се поставят думите „от купувачи“, защото и тук, и по-горе се касае все до унищожаване на договора.

Чл. 8 е изключително в интереса на дребния земеделец-стопанин, който от голяма нужда се е лишил от имота си — земя, като я е продал с писмен договор и по този начин се е обезимотил. По силата на този текст той има право до една година най-късно след станалото вписване да поиска по съдебен ред имота си, но само до размера на средния тип земеделско стопанство — не повече — защото иначе бихме изпаднали в друга крайност. В този случай той не ще плати и неустойката по договора, ако има такава, каквато трябва да плати, ако липсваще това законоположение.

Чл. 9 визира случаите с имотите на бежанците от Беломорието, по отношение на които вписването няма действие, по при условие, че те ще се възползват от специалния за тях закон, който ще приемем наскоро. Това значи, че ако те не се възползват от него, вписването ще прояви и по отношение на тях своята сила.

В последния чл. 10 е постановено, че когато се определя масата на земята по закона за ТПС, за да се отдели размерът на земята, подлежаща на отчуждаване по този закон, прехвърлянията с вписването на договорите не се вземат пред вид, а се включват в тая маса. Това е за да се избегнат отклоненията от закона за ТПС относно аграрната реформа.

Но тогава се поставя въпросът: в този случай коя земя ще се отчуждава? По правило се посяга на земята, която не е предмет на прехвърлянията. Но в два случая се посяга и на тая земя: първо, когато притежаваната от продавача земя без продажната е недостатъчна, за да се проведе отчуждаването и второ, когато продавачът е земеделец-стопанин — за да му се остави земя до размера на средния тип частно трудово земеделско стопанство.

В алинея втора обаче на чл. 10 е допусната една грешка, като след думата „отчуждават“ е пропусната думата „освен“ и по този начин смисълът е станал точно обратен. Тая грешка трябва да се поправи от комисията.

В последната алинея на чл. 10 е дадено право на купувача да избира коя земя да задържи и това наистина е справедливо.

От изложеното става ясно от каква голяма важност е законопроектът да стане закон. Хиляди, а може би десетки и стотици хиляди български граждани чакат разрешението на този въпрос и ще са благодарни на народната власт за гласуването на този закон. Приложението му пък и случаите, които ще засегне, ще ни дадат указание как за бъдеще да бъде уредена тая материя, тъй като изключенията от нотариалното досегашно уреждане се оказаха толкова много, че наистина заслужава да се помисли за по-целесъобразно уреждане, което неминуемо ще последва.

Българската работническа партия — комунисти, в лицето на своята парламентарна група, намира, че този закон ще бъде навременен и в интереса на народа и народната държава и затова аз от нейно име заявявам, че ние единодушно ще гласуваме законопроекта на министъра на правосъдието, поставен днес на първо четене. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Няма записани други оратори. Ще пристъпим към гласуване.

Моля ония г-да народни представители, които приемат на първо четене законопроекта за уреждане правата на купувачи на недвижими имоти с частни договори, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме към точка втора от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за държавно аптечно предприятие.

Моля докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Петко Стоенчев (к): Г-да народни представители! Комисията по Министерството на народното здраве вчера прегледа основно законопроекта за държавно аптечно предприятие и взе пред вид направените предложения за изменение на някои текстове, които ще ви докладвам при четене на съответните членове. (Чете)

ЗАКОН

за държавно аптечно предприятие.

След думата „държавно“, комисията прибави думата „санитарно“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат заглавието на законопроекта, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 1. Учредява се при Министерството на народното здраве държавно аптечно предприятие със седалище в гр. София.“

На втория ред след думата „държавно“, комисията прибави думата „санитарно“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 1, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 2. Предприятието е автономно учреждение и представлява отделна юридическа личност. То може да открива свои клонова всякъде в страната.“

С ализирането в сила на настоящия закон предприятието се обособява на началата на самоиздръжка и функционира съгласно закона за самоиздръжка на държавните и държавно-автономните стопански предприятия.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 3. За сдобиване с оборотни средства при започване на дейността си предприятието може да сключи заем под гаранция на държавата. Разрешението за сключване на заема, както и неговият размер се определя от Министерския съвет по доклад на министъра на народното здраве.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 4. Всички държавни аптеки, открити по реда на чл. 254 от закона за народното здраве, се предават в собственост на предприятието, което поема актива и пасива им.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 5. Целта на предприятието е:

а) производство, търговия, внос, износ и разпределение на всички видове санитарни материали, лекарства, медицински, аптечни и зъболекарски уреди, превързочни материали, лекарски принадлежности и химикали, предназначени за санитарните, лекарските, фармацевтичните и зъболекарските нужди;

б) снабдяване на всички болнични и аптечни заведения с всякакъв вид лекарства, санитарни материали, уреди и други предмети;

в) откриване на нови аптеки с разрешение на министъра на народното здраве;

г) провеждане на нови лекарства и средства, след надлежното им одобрение;

д) поощряване на научните изследвания в областта на фармацевтиката.“

На втория ред в текста на буква „а“ след думата „лекарства“ се прибавят думите „лечебни билки, дроги“; текстът на буква „г“ се заличава и буква „д“ става буква „г“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 6. Предприятието има изключително право на внос и износ на всякакъв вид медикаменти, превързочни и санитарни материали, аптечни, лекарски и зъболекарски уреди, апарати и принадлежности и всички видове химикали, предназначени за санитарните, фармацевтически и зъболекарски нужди.“

На втория ред след думата „медикаменти“ комисията прибави думите „лечебни билки, дроги.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 7. В изключителни случаи по решение на Министерския съвет предприятието, за по-добро изпълнение на възложената му задача, може да образува търговски дружества или кооп. съдружения с държавни, държавно-автономни, общински, кооперативни, частни и други предприятия.“

На третия ред след „да“ се поставят думите „договора или“, а на края след думата „предприятия“ се поставя запетая и се прибавят думите: „с предпочитание на санитарните кооперации.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Който приемат чл. 7, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 8. Министерският съвет, по доклад на министъра на народното здраве и с оглед опазване интересите на народното здраве, може да реши отчуждаването изцяло или отчасти в полза на държ. аптечно предприятие на еднородни нему частни — единични дружествени или кооперативни предприятия и санитарни заведения. Постановлението на Министерския съвет се обнародва в „Държавен вестник.“ Веднага след обнародването предприятието завзема отчужденото предприятие с opis, по административен ред.

С постановлението за отчуждаване Министерският съвет назначава комисия в състав: председател — член на областния съд и членове: по един представител на Министерството на финансите и Министерството на народното здраве и две вещи лица, посочени от предприятието, което се отчуждава от държавното аптечно предприятие. Тази комисия в двумесечен срок от обнародването на постановлението определя размера на обезщетението, което ще трябва да се заплати на правоимащите от държ. аптечно предприятие.

Размерът на обезщетението, когато се отнася за акционерни дружества, о. о. дружества и кооперативни сдружения, не може да надвишава основния капитал на отчужденото предприятие по време на отчуждението плюс следуемите се тантиеми и дивиденди за годината. За всички останали предприятия се постъпва по реда на чл. 269 от закона за народното здраве.

Решението на комисията влиза в сила след одобрението от Министерския съвет.

Държавното аптечно предприятие поема всички безспорни задължения на отчужденото предприятие по време на отчуждението, с изключение на сключените такива след влизане в сила на настоящия закон с цел да се намали реалната стойност на предприятието.

В първата алинея на четвъртия ред, след „държ.“ се прибавя думата „санитарно“; във втората алинея на петия ред след думата „държавното“ се прибавя думата „санитарно“; в същата алинея на осмия ред след „държ.“ се прибавя думата „санитарно“; в петата алинея на първия ред, след думата „държавното“ се прибавя думата „санитарно“.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Които приемат чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 9. За специфичната дейност на предприятието, които не се урежда с правилника за приложение на закона за самоцдръжия

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

на държавните и държавно-автономните стопански предприятия се издават правилници, одобрени от министъра на народното здраве.“

Председателствуваш Атанас Драгиев: Които приемат чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Петко Стоенчев (к): (Чете)

„Чл. 10. Настоящият закон отменя всички общи и специални закони и отделни постановления в тях, които му противоречат.“

Председателствуваш Атанас Драгиев: Които приемат чл. 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред на днешното заседание е изчерпан, тъй като по точка трета от дневния ред — второ четене на законопроекта за изменение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата — комисията още не е готова със своя доклад.

Следващото заседание на Великото народно събрание ще се състои утре, 15 май, четвъртък, 15 часа, със следния дневен ред:

1. Първо четене на законопроекта за бюджета на разните фондове на държавата за 1947 бюджетна година.

Второ четене на законопроектите:

2. За изменение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

3. За уреждане правата на купувачи на недвижими имоти в частни договори.

Които са съгласни с предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 18 ч. 25 м.)

Секретари: { ИЛИЯ РАДКОВ
ТОДОР ТИХОЛОВ

Начальник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ